

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

122. An Fiscus, vel Inquisitores possint publicare etiam bona
paraphernalia vxoris, si scienter contraxit cum Hæretico? Et quid est
dicendum de aliis bonis extra dotem? Et an vir Catholicus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Ferdinandus à Castro in oper. mor. tom. 1. tract. 4. §. 5. punct. 6. num. 8. Cui ego addo Antonium Sanctarellum de heresi cap. 18. dub. 2. n. 8. Antonium Ricciolum de iure personarum lib. 5. cap. 32. n. 65. & seq. & Suarez de fide disp. 22. sect. 5. n. 12.

2. Dico igitur primum quod in crimine heresis non confiscatur Majoratus, quando institutus est non solum ex propriis bonis, sed etiam ex bonis à Rege donatis, dummodo in facultate Regia, qua fuit Majoratus institutus, non caveatur, ut transeat ad fiscum.

3. Dico secundum quod bona fideicommissa subiecta, vel alienari prohibita, non cadunt sub confiscatione casu quo testator prohibuerit alienationem in favorem alterius à delinquente, & quando alienatio perpetua est, non pro vita tantum delinquentis, nisi testator alienationem etiam pro vita delinquentis prohibuerit. Verum licet hæc omnia sint vera, notandum est tamen quod hæreticus delinquens potest fideicommissum retinere quousque per sententiam declaratur. Ita Vasquez in 1. 2. disp. 169. cap. 4. & Sanchez in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 30. Sed circa præsentem questionem præter Doctores citatos vide Molinam Iuriconsultum & Theologum, hunc de iustit. tom. 3. disp. 657. num. 3. illum de primogen. lib. 3. cap. ult. num. 31. Migres de Majorat. part. 4. quest. 23. n. & seq.

4. Non desinam etiam hic adnotare quod aliqui asserunt, durante vita possessoris commoditates fructuum pertinere ad fiscum, etiam quando est expressa prohibitio alienandi; & ita docet Molina de iust. tom. 2. disp. 470. alter Molina de primogen. lib. 1. cap. 20. num. 9. Sayrus in Clavi Regia lib. 9. cap. 7. num. 7. & alij.

5. Verum mihi placet contraria sententia, videlicet dictos fructus pertinere ad sequentes vocatos; & ratio est, quia commoditas illorum fructuum, quæ ex talibus bonis percipitur, est annexa dominio bonorum illorum; ergo sicut dominium ob delictum possessoris non transit ad fiscum, sed ad vocatos hæredes, ita nec etiam ad fiscum, sed ad vocatos fructus pertinebunt. Et ita tenet Decius vol. 3. consil. 442. num. 27. & 28. Ruinus vol. 2. consil. 193. num. 4. Alciatus vol. 3. consil. 67. num. 1. Pancirolo vol. 1. consil. 181. Natta consil. 28. num. 19. & patet ex l. Imperator ff. de fideicommiss. lib. 1. Sed hæc opinio omnino est sequenda, quando testator, vel institutor utitur his, vel similibus verbis, ut eo ipso delinquens amittat bona cum omnibus suis commoditatibus. Nam tunc non ad fiscum, ut diximus, sed ad hæredes vocatos pertinebunt, ut optimè observant Rolandus à Valle vol. 1. consil. 96. n. 11. Menochius vol. 1. consil. 91. num. 6. Tobias Nonius vol. 1. consil. 97. num. 2. Sfortius Oddo vol. 1. consil. 53. n. 7. Hieronymus Gabriel vol. 1. consil. 123. n. 12. & alij.

6. Et tandem si aliquis querat, an veniat in confiscatione majoratus, quando illius Institutor deliquit, remitto illum ad Molinam Iuristam de primogen. lib. 4. c. ult. & ad Molinam Theologum de iust. tom. 3. disp. 659. Sanchez lib. 2. cap. 18. & alios penes ipsos.

RESOL. CXXI.

An possint à fisco, vel Inquisitoribus ob delictum heresis publicari bona Castrensis filiorum, & quid de aliis bonis?

Idem dicendum est de bonis profectitiis?

Et notatur, quod si post heresim filius acquirat bona adventitia, usufructus illorum non pertinebit ad Patrem, sed ad fiscum, sicut pertinebit proprietates. Ex part. 4. tr. 8. Ref. 61.

§. 1. Affirmative respondet Ferdinandus de Castro in oper. mor. tom. 1. tract. 4. disp. 5. punct. 10. n. 23. Vasquez in 1. 2. disp. 169. cap. 1. num. 9. Azorius tom. 1. lib. 5. c. 7. §. 8. Suarez de fide disp. 22. sect. 5. n. 9. Si manca in cathol. instit. tit. 9. n. 13. & alij penes ipsos, quia filius familias habet liberam potestatem super bona Castrensis: ergo transibunt per delictum heresis ad fiscum, hæc opinio est probabilis.

2. Sed contrariam non minus probabilem esse existimo, quam teneat DD. quos citat & sequitur Sanchez in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 15. n. 4. quibus ego addo Anton. Sanctarellum de heresi cap. 18. dub. 1. num. 1. & patet ex l. si filius, C. de bonis damn. Dico igitur quod quando publicantur bona filij ob crimen heresis, non publicatur peculium castrense, nec quasi castrense, sed tribuitur patri, & ad argumentum contrarie sententiae responderi potest negando consequentiam, ut optime probat Sanctarell. ubi supra, quem tu omnino vidbis.

3. Unde à fortiori idem dicendum est de bonis profectitiis, ut docet Covarruvias l. 2. var. 8. n. 7. Gomez lib. 2. var. 25. n. 16. & alij: non enim veniunt in confiscationem ob filifamilias delictum, sunt enim bona patris, tam quoad proprietatem, quam quoad usufructum, ut patet ex l. si plures, §. & in arrogato, ff. de vulgar. & pupillar.

4. Verum circa bona adventitia aliqui asserunt, publicari ob delictum heresis, reservato tamen patri usufructu, licet aliqui asserant quod in tali casu non solum proprietates bonorum adventitiorum publicentur, sed etiam publicetur usufructus patri debitus, & ita tenet Simanca in cathol. instit. tit. 9. n. 18. Azorius lib. 6. c. 7. §. 8. & lib. 8. c. 1. §. 15. & alij, quia filius ob crimen heresis non est amplius sub patria potestate, sed usufructus in bonis adventitiis filiorum pertinet ad patres, ob potestatem, quam in illos habentur patres in l. ex causa §. 8. Papinianus, ff. de minorib. ergo confiscata proprietate, confiscabitur usufructus, consolidabiturque cum illa. At hanc sententiam impugnat Anton. Sanctarellus de heresi cap. 18. dub. 1. n. 5. Sayrus in Clavi Regia lib. 9. cap. 7. n. 7. Ferdinandus de Castro ubi sup. in opere mor. tom. 1. tract. 4. disp. 5. punct. 10. n. 23. quia factum filij præjudicare non potest juri patris acquiritio. Vide etiam Molinam disp. 140. & 129. Azvedum in rectpil. lib. 8. tit. 3. leg. 1. n. 121. Octavianum Cachetium de off. Pedemont. 94. n. 9. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 15. n. 11. & alios. Notat tamen & optime Sanctarellus ubi supra, quod si post heresim filius acquirat bona adventitia, usufructus illorum non pertinebit ad patrem, sed ad fiscum, sicut pertinebit proprietates; & ratio est, quia illa bona acquiruntur filio constituto extra potestatem patris, ergo, &c.

RESOL. CXXII.

An fisco, vel Inquisitores possint publicare etiam bona paraphernalia uxoris, si scienter contraxit cum heretico? Et quid est dicendum de aliis bonis extra dotem? Et an vir Catholicus contrahens scienter matrimonium cum femina heretica, amittat sua bona? Et ex doctrina hujus questionis casum inferius feminas rapientes viros non incurrere penas quas incurrunt viri rapientes feminas, & feminas occidentes viros suos non incurrere penas eas quas incurrunt viri occidentes uxores suas. Ex p. 4. tr. 8. Ref. 62.

§. 1. Certum est quod si femina contrahat matrimonium cum heretico, sciens illum esse hæreticum, tunc in penam delicti ejus dos confiscatur, ut patet in c. decrevit, de heret. in 6. Difficilis est dicendum de aliis bonis extra dotem? Affirmative respondet Ferdinand. de Castro in oper. mor. tom. 1. tract. 4. disp. 169.

Et Potestate Inquisitorum, Ref. CXXIII & c. 46

diff. 169. cap. 1. n. 13. Simanca in cathol. instit. tit. 9. num. 74. & alij.

Verum mihi contraria sententia magis placet, quam præter Sanchez in *summa* tom. 1. lib. 2. cap. 17. n. 22. tenet novissimè Antonius Sanctarellus de heresi cap. 19. dub. 3. n. 14. & Augustinus Barbosa in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 14. n. 3. cum alijs. & patet ex d. cap. decrevit. ubi tantum agitur de bonis dotalibus & pene non sunt extendendæ, & si voluisset Pontifex, ut ob contractum matrimonium scienter cum hæretico uxor amitteret omnia bona sua, id expressisset, & non restrinxisset ad dotem, faciendo solum de ea mentionem. Ex his ego infero quod vir Catholicus contrahens scienter matrimonium cum femina hæretica, non amittit sua bona, quia in d. decrevit. solum fit mentio de feminis. Unde non est extendendum ad viros, qui dotem non afferunt, pene enim, ut diximus, non sunt ampliandæ, & ideo ego probabiliter puto contra Henriquez lib. 12. cap. 14. n. 4. & alios feminas rapientes viros, non incurrere in penas in quas incur-
^{Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. lege doct. ref. 79. & omni ref. & §. ejus annotatio- num.} runt viri rapientes feminas, quia in *l. unie. C. de raptu virginum*, fit solum mentio de viro rapiente feminam, & ita tenet Salicetus n. 7. Decianus in *tr. crim.* l. 8. c. 7. n. 27. Clarus lib. 5. §. raptus. n. 6. Menochius de arbitrarij lib. 2. centur. 3. cas. 291. & alij. Item contra dictum Henriquez lib. 12. cap. 2. n. 1. Sotum in 4. diff. 37. q. un. art. 1. Navarrum in *manual.* cap. 22. n. 74. & D. Antoninum part. 3. tit. 1. cap. 16. §. 4. ego puto etiam probabiliter feminas occidentes viros suos non incurrere eas penas, quas incurunt viri occidentes uxores suas, quia in cap. interfectores 37. q. 2. fit tantum mentio de viris occidentibus uxores, & ita docet. Tolet. lib. 7. c. 15. n. 3. Sylvest. ver. matrimonium 7. q. 6. disto 1. Armil. ver. matrimonium n. 58. Ledesma part. 2. q. 6. art. 2. & alij. Cum igitur in d. decrevit, de heret. in 6. agitur tantum de feminis scienter cum hæreticis matrimonium contrahentibus, penæ ibi latæ non videntur extendendæ ad viros cum feminis hereticis nubentibus, & ita hanc sententiam tenet Sanchez, Sanctarellus & Barbosa loc. cit. quibus circa præsentem quæstionem adde Zecchi in *sum. tom. 1. tit. de fidei* s. 1. n. 16. Pegnam in *direct. Inquis.* part. 3. comment. 160. Azor. tom. 1. lib. 5. c. 7. Suar. de fidei diff. 2. sect. 5. & alios penes ipsos.

RESOL. CXXIII.

An Inquisitores, seu Fiscus teneantur satisfacere creditoribus hæreticorum?

Et an fiscus teneatur solvere ultra vires bonorum publicatorum, si non confecerit inventarium?

Et an in foro conscientie, si fiscus non solvat debita ab hæreticis contracta, ipsi non teneantur ea solvere, quamvis ad pinguiorem fortunam postea devenerint? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 59.

§. 1. **R**espondeo breviter, si debita contracta fuerint ab hæretico ante delictum hæresis teneantur fiscus, seu Inquisitores solvere, & ita docet Torrelblanca de magia lib. 3. c. 11. n. 45. Simanca in cathol. instit. tit. 9. n. 35. Lælius Zecchius in *sum. tom. 1. tit. de fidei* s. 1. n. 16. & alij, ut patet ex l. non possunt 2. ff. de iure fisci, & quando debita hæreticorum non omnia publicantur, sed solum aliqua pars, tunc pro rata illius partis erit facienda satisfactio, ut colligitur ex l. final. C. de debitor. civit. Si verò dicta debita sint in dubio, an fuerint contracta ante, vel post commissum delictum, ad fiscum pertinebit probare, & non ad creditores, ea fuisse contracta post delictum. Non tamen tenetur fiscus solvere ultra vires bonorum publicatorum, si non confecerit inventarium. Ita Iul. Clarus lib. 5. q. 78. n. 30. Cevallos in *com. opin.* 3. q. 82. n. 13. & alij. Vide etiam Tom. V.

circa præsentem quæstionem Fachinæum lib. 6. controvers. cap. 21.

2. Notandum est hic obiter quod etiam in foro conscientie si fiscus non solvit debita ab hæreticis contracta, ipsi non tenentur ea solvere, quamvis ad pinguiorem fortunam postea devenierint, quia tota obligatio fuit translata in fiscum, & ita docet Valq. in 12. diff. 169. cap. 2. n. 20. Simanca ubi supra. Cassanæus in consuetudin. Burgund. rubri c. 2. §. 1. n. 33. Surdus de alimentis tit. 8. privi. 59. n. 10. & alij.

RESOL. CXXIV.

An Inquisitores, si post annum contumaces appareant, debeant illos audire etiam quoad bona confiscata?

Et quot vicibus citari debeat absens & contumax in crimine hæresis antequam condemnentur?

Et notatur, quod citatio faciendæ contra contumacem absentem in crimine hæresis continere debet causam. Ex p. 4. tr. 8. Ref. 42.

§. 1. **A**ffirmativè respondet Sigismundus Scaccia *sup. com. de judic.* lib. 2. cap. 98. n. 34. & Farinacius de in hoc & seq. heresi q. 85. n. 109. ubi restatur Romæ in Tribunali Generali & S. Inquisitionis servati quod quandocumque contumaces spontè compareant, semper audiuntur & quoad personam, & quoad bona.

2. Verum contrariam sententiam tenet Simanca in cathol. instit. tit. 2. n. 21. ubi sic ait. Is qui intra annum præsentiam sui fecerit, audiri quoque debet, ut ne bona sua publicentur; post annum verò et si auditor, nihilominus bona ejus confiscantur, excepto si de innocentia illius planè constiterit. Ita ille. Et hanc sententiam tenet Pegna in *direct. Inquis.* part. 3. comment. 49. Io. Rojas singul. 145. n. 5. Paramus de orig. Inquis. lib. 3. q. 4. n. 47. & Sanch. in *sum. tom. 1. lib. 2. c. 20. n. 27.* ubi probat quod quando bona ob contumaciam hæretici absentis publicantur, ita elapso anno transeunt in rem judicatam, ut comparens postea non sit audiendus circa illa, nec ea recuperet, nisi, ut dictum est comparens innocentiam suam planè ostenderit.

3. Notandum est hic obiter quod citatio faciendæ contra contumacem absentem in crimine hæresis, continere debet causam, ut scilicet compareat ex causa fidei, & ita tenet Angelus ver. hæreticus n. 1. Decianus in *tr. crim.* lib. 5. cap. 32. n. 8. & alij. Verum sufficere in tali casu ut reus citetur ad comparandum coram Inquisitoribus volentibus ab eo quædam scire, tradunt Simanca in cathol. instit. tit. 43. num. 12. & Pegna in *direct. Inquis.* part. 3. comment. 33. Vide etiam Paramus de orig. Inquis. lib. 3. quasi. 4. num. 34. Si tamen Inquisitores post citationem sic generaliter factam intendunt contra reum non comparentem procedere ad condemnandum tanquam contumacem, tunc requiritur alia citatio, in qua expresse citetur ad comparandum & respondendum quid sentiat de fide; & ita tenet Sigismundus Scaccia de judic. lib. 1. cap. 43. num. 9.

4. Sed quot vicibus citari debeat absens & contumax in crimine hæresis antequam condemnentur, variant Doctores. Ego verò puto cum Ioanne Rojas singul. 29. n. 2. Simanca in cathol. instit. tit. 14. n. 6. & in enchirid. n. 3. & 4. & Paramo de orig. Inquis. lib. 3. q. 4. n. 65. tres requiri citationes, licet ad minus duas esse necessarias tradat Carretius de heret. n. 128. Vmberius Locatus in *praxi Inquis.* ver. sententia num. 25. & Decianus in *tr. crim.* lib. 5. cap. 39. n. 9. ubi declarat, & num. 27. Sed ad alia procedamus.